

Wandeltochten 5, 15 & 25 km “Langs veen en heide”

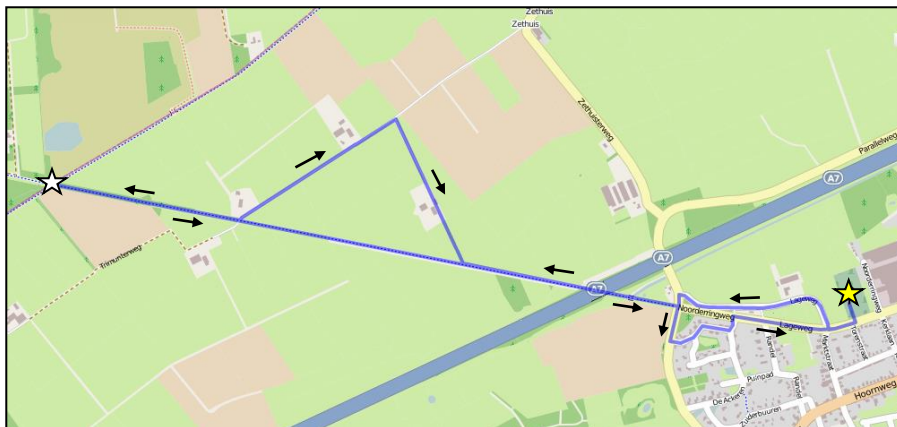
Drie wandeltochten ten noordwesten van Marum

Uitgezet en georganiseerd door de Stichting Oranjecomité en
Bevrijdingsfeesten Marum

Overzichtskaartjes

5 km

15 km

Wees voorzichtig bij het oversteken van wegen, houd u aan de verkeersregels. U loopt op eigen risico.

Route 5 km (oranje pijlen met rode band volgen)

- 1 Kerkgebouw verlaten en bij de openbare weg rechtsaf slaan
- 2 1e weg rechtsaf (Lageweg)
- 3 Einde weg linksaf en direct rechtsaf (Natuurpad, schelpenpad)
- 4 "Eigen weg" oversteken en fietspad vervolgen
- 5 Na ongeveer 3 km naar Stempel- en Rustpost
- 6 Na stempel- en rustpost weer het schelpenpad opgaan richting Marum
- 7 Bij kruising van de "Eigen weg" linksaf slaan
- 8 Bij huisnr 2 rechtsaf en over het erf van de fam. van der Heide lopen. Let op voor eventueel tractor verkeer.
- 9 Langs boerderij en zandpad volgen
- 10 Einde zandpad linksaf
- 11 Einde schelpenpad rechtsaf (verlengde Wilpsterweg) Let op Let op
- 12 1e weg linksaf (Westerbuuren)
- 13 Op T-splitsing links aanhouden en einde weg linksaf
- 14 Op fietspad rechtaf en dit pad volgen tot de Markstraat deze oversteken en naar de finish bij de Romaanse Kerk

Route 15 km (oranje pijlen met witte band volgen)

- 1 Kerkgebouw verlaten en bij de openbare weg rechtsaf slaan
- 2 1^e weg rechtsaf (Lageweg)
- 3 Einde weg linksaf en direct rechtsaf (Natuurpad, schelpenpad)
- 4 "Eigen weg" oversteken en fietspad vervolgen
- 5 Na ongeveer 3 km naar Stempel- en Rustpost
- 6 Na 1^e keer Stempel en Rustpost bij fietsknooppunt 80 rechtsaf richting Drachten
- 7 Na 25 meter rechtsaf over bruggetje en pad volgen
- 8 Op splitsing links aanhouden

- 9 Bij paaltje met gele kop zandpad oversteken
- 10 Einde pad rechtsaf (Leidijk)
- 11 Bij fietsknooppunt 50 linksaf (ri Drachten)
- 12 In bocht naar rechts, rechtdoor gaan
- 13 Bij een afslag naar rechts nog een keer rechtdoor gaan
- 14 Op T-splitsing rechtsaf
- 15 Asfaltweg oversteken
- 16 Op kruising rechtsaf (langs speelplaats)
- 17 Op T-splitsing links aanhouden
- 18 Op betonpad linksaf en 1^e pad naar rechts en direct weer rechts
- 19 Pad blijven volgen tot breed zandpad en linksaf
- 20 Bij verharde weg rechtsaf (Parkweg)
- 21 Rechtdoor gaan in bocht naar links (Leidijksreed)
- 22 Einde pad bij klinkerweg rechtsaf (ri fietsknooppunt 80)
- 23 Asfaltweg oversteken en ri Natuurpad
- 24 Voor de 2^e keer naar zelfde Stempel- en Rustpost
- 25 Na het rusten over het bruggetje naar de Jilt Dijksheide en linksaf slaan
- 26 Einde pad rechtsaf en bordje "Rondwandeling 2200 m" volgen
- 27 Op T-splitsing linksaf en pad langs de openbare weg vervolgen
- 28 Zandweg oversteken en pad vervolgen
- 29 Einde pad rechtsaf
- 30 Na "Hof van Arcadia" 1^e pad rechtsaf
- 31 Bij paal met gele kop linksaf over bruggetje en direct weer linksaf
- 32 Bij fietsknooppunt 82 rechtsaf en fietspad volgen
- 33 Bij asfaltweg rechtsaf (ri Marum)
- 34 Rechtdoor gaan in bocht naar links (Trimunterweg 1 t/m 5)
- 35 Bij huisnr 2 linksaf en over het erf van de fam. van der Heide lopen.
Let op voor eventueel tractor verkeer.
- 36 Langs boerderij en zandpad volgen
- 37 Einde zandpad linksaf
- 38 Einde schelpenpad rechtsaf (verlengde Wilpsterweg) Let op Let op
- 39 1^e weg linksaf (Westerbuuren)
- 40 Op T-splitsing links aanhouden en einde weg linksaf
- 41 Op fietspad rechtsaf en dit pad volgen tot de Markstraat deze oversteken en naar de finish bij de Romaanse Kerk

Route 25 km (oranje pijlen met blauwe band volgen)

- 1 Kerkgebouw verlaten en bij de openbare weg rechtsaf slaan
- 2 1e weg rechtsaf (Lageweg)
- 3 Einde weg linksaf en direct rechtsaf (Natuurpad, schelpenpad)
- 4 "Eigen weg" oversteken en fietspad vervolgen
- 5 Na ongeveer 3 km naar Stempel- en Rustpost
- 6 Na 1e keer Stempel en Rustpost bij fietsknooppunt 80 rechtsaf richting Drachten
- 7 Na 25 meter rechtsaf over bruggetje en pad volgen
- 8 Op splitsing links aanhouden
- 9 Bij paaltje met gele kop zandpad oversteken.
- 10 Einde pad rechtsaf (Leidijk)
- 11 Bij fietsknooppunt 50 linksaf (ri Drachten)
- 12 In bocht naar rechts, rechtdoor gaan
- 13 Bij een afslag naar rechts nog een keer rechtdoor gaan
- 14 Op T-splitsing rechtsaf
- 15 Asfaltweg oversteken
- 16 Op kruising rechtsaf (langs speelplaats)
- 17 Op T-splitsing links aanhouden
- 18 Op betonpad linksaf en 1e pad naar rechts en direct weer rechts
- 19 Pad blijven volgen tot breed zandpad en linksaf
- 20 Bij verharde weg rechtsaf (Parkweg)
- 21 Rechtdoor gaan in bocht naar links (Leidijksreed)
- 22 Einde pad bij klinkerweg linksaf (splitsing met 15 km route)
- 23 Klinkerpad volgen tot rust- en stempelpost bij café Bos
- 24 Na stempelen aan het einde van het klinkerpad Rechtsaf (ri fietsroute 75)
- 25 Op kruispunt Rechtsaf (ri fietsroute 91)
- 26 1e weg linksaf (Julianabuurt)
- 27 Einde weg Rechtsaf
- 28 Direct na plaatsnaambord Opende rechtsaf (sintelpad door park)
- 29 Direct na ingang park rechts aanhouden en pad blijven volgen.
- 30 1e pad Rechtsaf en pad volgen en Westerstraat oversteken en over bruggetje gaan.
- 31 Klinkerweg (Jelsmastraat) oversteken en op T-splitsing rechtsaf (klein eindje langs hertenkamp)

- 32 Pad gaat met een bocht naar links langs het hertenkamp in deze bocht rechtsaf slaan.
- 33 Einde pad rechtsaf
- 34 2e weg linksaf (over voetpad gaan) Einde voetpad rechtsaf en langs gebouw Pro Deo gaan
- 35 Aan het eind van de Sjallemastraat rechtsaf gaan.
- 36 Fietspad volgen tot voorbij de Gastenhof en dan rechtsaf slaan. Dit is de Bosweg.
- 37 Bosweg blijven volgen (ook bij rood-wit schrikhek)
- 38 Einde weg de Kolonieweg oversteken en doodlopende weg (14 t/m 18) ingaan
- 39 Door het kleine hekje gaan en hierna links afslaan en voor de 2e keer naar zelfde Stempel- en Rustpost
- 40 Na het rusten over het bruggetje naar de Jilt Dijksheide en linksaf slaan
- 41 Einde pad rechtsaf en bordje "Rondwandeling 2200 m" volgen
- 42 Op T-splitsing linksaf en pad langs de openbare weg vervolgen
- 43 Zandweg oversteken en pad vervolgen
- 44 Einde pad rechtsaf
- 45 Na "Hof van Arcadia" 1e pad rechtsaf
- 46 Bruggetje bij paal met gele kop links laten liggen en rechtdoor gaan (splitsing met 15 km)
- 47 Voor volgende paal met gele kop linksaf over bruggetje en naar Rust- en Stempelpost gaan.
- 48 Na het rusten fietspad linksaf, richting Noordwijk.
- 49 Bij fietsknooppunt 82 rechtsaf en fietspad volgen
- 50 Bij asfaltweg rechtsaf (ri Marum)
- 51 Rechtdoor gaan in bocht naar links (trimunterweg 1 t/m 5)
- 52 Bij huisnr 2 linksaf en over het erf van de fam. van der Heide lopen. Let op voor eventueel tractor verkeer.
- 53 Langs boerderij en zandpad volgen. Einde zandpad linksaf
- 54 Einde schelpenpad rechtsaf (verlengde Westerweg). *Let op Let op*
- 55 1e weg linksaf (Westerbuuren). Op T-splitsing links aan houden en einde weg linksaf
- 56 Op fietspad rechtsaf en dit pad volgen tot de Markstraat deze oversteken en naar de finish bij de Romaanse Kerk

Oude trambaan met monument

Het monument op de voormalige trambaan.

De inwoners van Marum-West schrokken op 8 december 1944 op, toen bij de halte van Marum, vlakbij het café Marktzicht, vijf geboeide mannen, zwaar onder schot gehouden door Duitse soldaten en onder leiding van de SS-majoor Johan Mechels uit de tram stapten. De Marumers kenden de SS'er Mechels van de executie van zestien personen in mei 1943. Zij hadden direct door dat er een verschrikkelijk drama zou plaats vinden.

De vijf mannen moesten in marstempo de trambaan oplopen tot het punt waar twee weken daarvoor een aanslag op de Drachtster tram had plaatsgevonden. Toen de vijf mannen de plaats hadden bereikt werden ze op een rij gezet en door het executiepeloton zonder pardon doodgeschoten.

Twee weken voor die noodlottige 8 december, op 23 november, was er een geladen vrachtram uit de richting Drachten komen rijden. Omdat veel machinisten van de tram, de NTM, waren ondergedoken of in de Arbeitsinsatz aan het werk waren, had de goederentram een Duitse machinist en trampersoneel.

Ter hoogte van de gedenksteen waren van een stel rails de koppelingsplaten losgeschroefd en zodanig verschoven dat er een grote kans was dat de tram zou ontsporen als hij over de losgekoppelde rails zou rijden. De sabotage slaagde, de tram ontspoorde. Alleen de machinist raakte licht gewond, verder was er wat schade aan het materieel.

Twee weken later wilde Mechels, zoals in veel gevallen daarvoor, een daad stellen om verdere aanslagen te voorkomen. Mechels reageerde keihard, zonder pardon en zonder onderscheid des persoons. Uit het Huis van Bewaring haalde hij vijf willekeurige gevangenen die voor de aanslag moesten boeten.

De vijf geëxecuteerden waren:

- Ruurt Geert Torenbeek, 30 jaar, schoenmaker in Groningen.
- Jan Gerardus Jentzema, 26 jaar, marechausee in Groningen.
- Jelle Hempenius, 43 jaar, boer in Bakkeveen.
- Albert van de Grijsparde, 26 jaar, drukker in Groningen.
- Bernardus ter Horst, 58 jaar, marechausee in Groningen.

Trimunt

Trimunt is een buurtschap ten westen van Marum, precies op de grens van Groningen en Friesland.

De naam Trimunt verwijst naar het klooster In Tribus Montibus dat hier in de middeleeuwen heeft gestaan. Van het vrouwenklooster is niet veel bekend. Oorspronkelijk hoorde het tot de orde van de Benedictinessen, in de veertiende eeuw werd het door het klooster van Aduard onder zijn hoede genomen en werd het een Cisterciënzer klooster. Vandaag de dag is het klooster verdwenen en kan ook niet meer bepaald worden wat de exacte ligging ervan was.

Trimunt lag oorspronkelijk op een zandrug in een uitgestrekt hoogveengebied. Na de ontginning hiervan is op de lager gelegen delen een open weide gebied ontstaan waarin meerdere petgaten aan de vervening herinneren. Direct rond Trimunt is in de jaren dertig van de twintigste eeuw het Ontginningsbos aangelegd. Dit bos en de omgeving is in beheer bij Staatsbosbeheer. Iets ten noordwesten van Trimunt ligt het laatste heideveld van het Westerkwartier: de Jilt Dijkshede.

Trimunt op een winter namiddag

Jilt Dijksheide

Grenzend aan Trimunt, ligt de 20 ha grote Jilt Dijksheide. De Jilt Dijksheide is het enig overgebleven heidegebied in het Westerkwartier, met het laatste stukje onafgegraven hoogveen.

Vanouds werd in dit gebied veen afgegraven. Eerst op zeer kleine schaal door de boeren in turfputten.

Na 1600 groeide echter de vraag naar turf. In het zuiden van het Westerkwartier werd daarom de veenontginning door de Heren van Nienoord grootscheeps aangepakt. Ook op de hoge zandruggen werd, hoewel kleinschaliger, het aanwezige hoogveen afgegraven. De ondergronden werden echter niet als landbouwgrond in gebruik genomen en veranderden in heidevelden.

Pas na 1900 werd ook hier de ontginning grootschalig aangepakt en voortgezet tot 1937. Op dat moment was nog maar een klein stukje hoogveen intact. Dit stukje hoogveen ligt er nog steeds en is begroeid met heide: het draagt nu de naam Jilt Dijksheide, genoemd naar de laatste eigenaar-vervener.

Jilt Dijkshede

Het wandelpad op de voormalige tramlijn

De tramlijn Drachten - Groningen was een in 1913 door de Nederlandsche Tramweg Maatschappij (NTM) aangelegde tramlijn. De 43 kilometer lange tramlijn verbond Groningen via Peize, Roden, Leek en Marum met Drachten. De lijn ging daarbij dwars door de centra van Leek (winkelstraat), Tolbert, Marum, Nuis, Niebert, Roden en Peize.

In Drachten sloot de lijn aan op de tramlijnen naar Veewouden en Heerenveen. In 1947 nam NS de tramweg over van de NTM, en in 1948 de exploitatie, waarbij tevens het personenvervoer gestaakt werd. In 1949 nam NTM de lijn over van NS, in 1956 nam NS de lijn weer over.

Oude trambaan Drachten-Groningen

De Philipsfabriek in Drachten toonde interesse in de tramlijn als transportroute voor de levering van goederen (de Philipsfabriek werd in 1951 in het kader van de werkgelegenheid in Drachten opgericht). Er werd ten noorden van Drachten een verbindingsspoor aangelegd dat aansloot op de tramlijn. Philips was op het laatst de enige klant van NS op deze verbinding. Het goederenvervoer vond plaats tot 1985. Daarna is de lijn buiten gebruik gesteld en vervolgens in 1988 volledig opgebroken. De spoorrails zijn verwijderd en het gedeelte tussen Marum-West en Trimunt is nu een wandel- en fietspad.

De historie van de Leidijk

Tijdens de middeleeuwse transgressieperiode van 1200 tot 1500 n. Chr., toen er veel wateroverlast ontstond, waren de inwoners van het Westerkwartier wel gedwongen daartegen iets te ondernemen. Kort na het jaar 1250 werden in deze streek de eerste dijken opgeworpen. Ook langs de hooggelegen gasten werden dijkjes opgeworpen, leidijken genoemd, die het water dat via afvoersloten en open riviertjes binnendrong, moesten buitensluiten.

Leidijk bij Trimunt

De Leidijk is door het klooster Trimunt in de tweede helft van de 15de eeuw aangelegd ter bescherming van hun landerijen tegen het zure veenwater uit de noordelijke venen van Opende.

Deze middeleeuwse Leidijk is vanaf Trimunt tot aan Boerakker nog grotendeels intact als weg, zandweg of fiets- en wandelpad. Het is duidelijk te zien dat er van de afmeting van een dergelijke dijk geen overdreven voorstelling gemaakt moet worden, maar dat de oorspronkelijke functie door het hoogteverschil van 50 cm tot 1 meter nog steeds goed zichtbaar is.

De Romaanse Kerk te Marum

Bronnen:

- www.historischeverenigingmarum.nl
- www.wikipedia.org
- Nederzettings- en ontginningsgeschiedenis van Vredewold in het Westerkwartier van de provincie Groningen (ca 700 - ca 1500 ad). Truus Veldhuis, Masterscriptie Rijksuniversiteit Groningen, 2011.
- Bevrijdingsdag Marum 2010, wandeltochten. Historische achtergrondinformatie door D. de Graaf.

Stempelkaart

Startpunt: Romaanse Kerk, Marum	5, 15 & 25 km
Fietsknooppunt 80	5, 15 & 25 km
	15 & 25 km
	25 km
Eindpunt: Romaanse Kerk, Marum	5, 15 & 25 km

Deze wandeltocht is een initiatief van de Stichting
Oranjecomité en Bevrijdingsfeesten Marum,
en werd mede mogelijk gemaakt door:

"Heerlijkheid"

Horeca centrum "Heerlijkheid" Marum

Wandeltochten:	G. Kooiker
Achtergrondinformatie:	J.W. Hesselink
Foto's:	J.W. Hesselink
Vormgeving:	M. van Zutphen